

Na úseku kapitalistických diplomatov :

V prvom polroku 1971 navštívilo Zs. kraj celkom 18 kapitalistických diplomatov akreditovaných na jednotlivých ZÚ v Prahe, pričom niektorí z týchto absolvovali cesty i dva až trikrát. Z uvedenej počtu bolo 5 diplomatov USA, 5 diplomatov Francie, 4 diplomati Anglicka, 2 diplomati Kanady a 1 švédsky diplomat.

Prevádzanými agentúrnymi operatívnymi opatreniami počas pobytu západných diplomatov v Zs. kraji boli získané nasledovné poznatky :

Vojenská a letecká prídelencia, resp. ich zástupcovia svoje cesty v Zs. kraji využívali hlavne k vizuálnej špiónáži, zameranej najmä na vojenské objekty a to ako čsl. ľudovej armády, tak aj sovietskej armády. Za týmto účelom pri svojich cestách po Zs. kraji si spravidla volili trasy, kde sa takéto objekty nachádzajú. Zvýšený záujem prejavovali najmä o dislokáciu čsl. a sovietskej armády, o radarové zariadenia rozmiestnené v Zs. kraji, ubytovacie priestory sovietskych vojsk na území Zs. kraja, o bojovú techniku nachádzajúcu sa v týchto objektoch a pod.

Takáto činnosť bola konkrétne zistená u leteckého prídelenca ZÚ USA v Prahe George CORKLEHO, vojenského prídelenca ZÚ Francie v Prahe plk. GRANIERA, jeho zástupcu mjr. LAIZE a ďalších francúzskych vojenských diplomatov HEUKA a mjr. MATHYHO, ďalej vojenského prídelenca ZÚ Kanady plk. SPARKERA a vojenského prídelenca ZÚ Anglie MILLERA. V troch prípadoch uskutočnili spomínaní diplomati cesty vo dvojiciach.

Všetci v-predu uvedení diplomati, ako aj ďalší, cesty po Zs. kraji absolvovali diplomatickými osobnými motorovými vozidlami bez doprovodu, pričom pri

vojenských objektoch jazdu spomaľovali a vo viacerých prípadoch túto i opakovali. Pri tejto svojej činnosti prevádzali oproti minulosti omnoho väčšiu sebakontrolu.

Je pozoruhodné, že vojenski diplomati prichádzali do Bratislavy spravidla z Viedne cez OPK Petržalka a cez toto OPK zo Slovenska i odchádzali. Svoj pobyt v Zs. kraji obmedzovali obyčajne iba na 1 - 2 dni, pričom ani v jednom prípade nebol zaznamenaný z ich strany záujem o kontakt s čs. občanmi.

K ostatným kapitalistickým diplomatom ktorí navštívili Bratislavu, resp. Zs. kraj, boli získané nasledovné poznatky :

Orientácie, najmä kultúrnych a tlačových prídelencov je zameraná na čs. kultúrne a vedecké ustanovizne, kde vyvíjajú snahu na udržovanie a prehĺbovanie stykov najmä s osobami so širokou znalosťou, v kultúrnych kruhoch požívajúcich dôveru a ktoré môžu pre nich poskytnúť poznatky dôležité pre analýzu súčasného diania u nás. Oproti minulosti však, najmä diplomati USA / FALKIEWICZ, WISE, HAUGER a DEARDORF /, navštevujú a udržuujú svoje styky s čs. občanmi konšpiratívnejším spôsobom. Styky pritom udržuujú len s takými osobami, ktoré sú pre nich naprosto spoľahlivé. Prvážna časť diplomatov sa i naďalej snaží udržovať styky s býv. prominentami pravicovo oportunistických skupín, ako napr. s FRIŠOM, HARENČÁROM, KARVAŠOM, JESENSKOU a ďalšími.

Situácia ukazuje, že západní diplomati z titulu svojej stykovej základne získavajú pomerne hlboké poznatky o celkovom politickom a kultúrnom dianí v ČSSR a na druhej strane tieto využívajú k ovlivňovaniu širokého okruhu osôb z úseku kultúry a pod.

Kultúrny a tlačový atašé z AVV Praha pri svojich cestách do Bratislavy podniká všetky kroky k tomu, aby mohli americkí profesori pôsobiť v rámci Slovenska na viacerých vysokých školách i mimo Bratislavy, konkrétne v Trnave, Prešove a v Košiciach a tak mohli získať dokonalý prehľad o situácii na vysokých školách a medzi vysokoškolskou mládežou na Slovensku.

V poslednom období a čs. štátnymi príslušníkmi ktorí cestujú do USA služobne, alebo súkromne, prevádzajú v niektorých prípadoch okrem konzulárnych pracovníkov pohovory i kádreví rozviedčiaci, legalizovaní na ZÚ USA v Prahe priamo v budove AVV. Pri pohovoroch tieto osoby vyťažujú na náplň ich práce, kto ich do USA vysielá, kam konkrétne idú, koho v USA poznajú, či už boli v minulosti v USA, o aké inštitúcie v USA majú záujem, koho tam mienia navštíviť a pod. Takýto postup na AVV v Prahe v minulosti zistený nebol.

Kultúrni atašé ZÚ Francie, Anglie a Kanady, ako aj niektorí ďalší diplomati týchto a ďalších ZÚ v ČSSR, prejavili počas ich pobytu v Zs. kraji značný záujem o poskytovanie štipendijných pobytov pre čs. občanov v uvedených štátoch. Týmto účelom prevádzali a uchádzali sa osobne pohovory a to buď v hotelových izbách, alebo na jednotlivých inštitúciách, napr. na Ministerstve školstva a kultúry SSR. Pri pohovoroch sa zaujímali o súkromný život uchádzača, zamestnanie, styky v zahraničí, plány do budúcnosti a pod.

Okrem činnosti v predu uvádzaných diplomatov je preverovaná a kontrolovaná činnosť aj diplomatických pracovníkov z akcie JUH, najmä zo ZÚ Juhoslávie v Prahe a Generálneho konzulátu v Bratislave. Bolo zistené, že títo sa zaujímajú predovšetkým o vzťahy medzi ČSSR a ZSSR, o vnútornú politiku ČSSR, o kádrevé a organizačné zmeny v politických a vládnych funkciách

464

a postoj ČSSR k Juhoslávii.

V tomto smere bolo zistené, že generálny konzul Vladimír GODLER využíva svoje známosti z oblasti kultúry a školstva, najmä však z radov osôb kompromitovaných v roku 1968, ktoré taktným spôsobom vyťažuje na uvedené problémy. Takto získané informácie, ako bolo zistené prostredníctvom spolupracovníka SÁVA, odosiela do Belehradu zo ZÚ Juhoslávie vo Viedni.

Pri pobyte každého kádrového rozviedčika v Zs. kraji boli prevádzané okrem iných opatrení i technické úkony F-6, G-9, C-7 a E-4, prostredníctvom ktorých boli získané viaceré poznatky, ktoré dokumentujú predovšetkým stykovú základňu týchto kádrových rozviedčikov, ktorá z väčšej časti pozostáva najmä z pracovníkov z oblasti vedy, kultúry a školstva.

Na úseku vízových cudzincov :

Agentúrne operatívna práca na úseku vízových cudzincov bola prevádzaná v zmysle zásad rozkazu FMV čís.46/1970. Táto spočívala predovšetkým vo vyhľadávaní nepriateľskej a inej závadovej činnosti, prevádzanej vízovými cudzincami počas ich pobytu na území Zs. kraja, ďalej v ich kontrole, evidencii a rozpracovávaní.

Príliv VC do tunajšieho kraja má naďalej vzostupnú tendenciu a je predpoklad, ak nedôjde k opatreniam, že počet VC na príchode sa zvýši. Markantné je však to, že sa mení zloženie VC z hľadiska povolania, čo má odraz v tom, že v minulých rokoch prevládali hlavne intelektuáli, kultúrni a televízni a rozhlasoví pracovníci, duchovenstvo a študenti. Podľa terajšieho

58

prehľadu, prevládajú obchodníci, obchodní experti, zástupcovia kapitalistických firiem a menej z oblasti kultúry. Zrejme je to odraz našej vnútropolitckej situácie a tiež výsledok rôznych preventívnych opatrení zo strany štátnej správy z rokov 1969-1970. Je však podozrenie, že časť VC zámerne zatajuje svoje pravé povolanie, či poslanie v snahe vyhnúť sa kontrole počas pobytu na území ČSSR. V dôsledku toho štatistika o príchode VC je do určitej miery skreslená a nedáva pravý stav VC čo do ich povolania.

Podľa prevedenej štatistiky, na územie Zs. kraja za hodnotené obdobie pricestovalo celkove 28.500 VC. Z tohoto počtu bolo 425 blokovanych osôb, ďalej podľa jednotlivých kategórií bolo 142 diplomatov, 314 obchodníkov, 82 vyšších úradníkov, 120 študentov, 52 novinárov, 14 duchovných, 46 montérov, 69 vojakov, colníkov a pod.

Zaujímavý je aj pohyb príslušníkov rakúskej ZOLLWACHE a kriminálnej polície. Celkove bolo zaznamenaných na príchode 10 príslušníkov týchto zložiek, ktorí však cestu do ČSSR absolvovali viackrát a niektorí z nich skoro každý týždeň a to v období, keď dochádzalo u nás k niektorým politickým udalostiam.

Rozbor poznatkov získaných z rozpracovania a kontroly VC, prevedený z hľadiska foriem a metód ich činnosti potvrdzuje, že mnohí z nich na území ČSSR sa zaoberali nasledovnou činnosťou :

- Navštevovaním stykov s čs. občanmi z radov technickej inteligencie, mládeže, študentov, vedeckých pracovníkov z úseku kultúry a v niektorých prípadoch s osobami bývajúcimi v blízkosti vojenských objektov. Styky s čs. občanmi zvyčajne naväzujú pri spoločenských posedeniach v reštauráciách, in-

terhoteloch a na banketoch, ďalej pri návšteve a obchodných jednaníach v hospodárskych podnikoch, inštitútoch, kde jednanjú s vedúcimi hospodárskymi pracovníkmi a odborníkmi, ktorí sú nositeľmi dôležitého štátneho tajomstva, najmä z podnikov zahraničného obchodu v Bratislave.

- Vizualným pozorovaním vojenských objektov hlavne sovietskej armády, ďalej pri pohybe týchto jednotiek v smere trasy presunu a snahou o zistenie dislokácie týchto jednotiek.
- Sú zisťované prípady, keď čs. občania i VC sa snažia ilegálne vyviešť do kapitalistických štátov rôzne stavebné plány, výkresovú i inú technickú dokumentáciu z čs. podnikov. Vo väčšine prípadov sa jedná o súkromné práce technického personálu proti odmene v západnej valute.
- Ideologickým ovplyvňovaním čs. občanov priamymi rozhovormi o slobode, demokracii, vysokej životnej úrovni na Západe, alebo prinášaním a rozširovaním závadnej politickej literatúry. Sú zisťované prípady, že VC pašujú západnú literatúru, ktorej obsah je zameraný proti socialistickým štátom. Tieto prípady boli zistené u VC z radov Židov, alebo izraelských štátnych občanov, ktorí majú snahu prepašovať židovsko-nacionálne orientovanú tlač, letáky i rezolúcie, písané rôznymi židovskými a nacionálnymi organizáciami na Západe, hlavne však vo Viedni. V materiáloch je napádaný ZSSR a niektoré socialistické štáty pre údajné prenasledovanie osôb židovského pôvodu, marenie možností vysťahovania do Izraela a pre podporu arabskej otázky.

- Čs. občania v rade prípadov sú nabádaní zo strany VC k emigrácii a prostredníctvom nich je im poskytovaná priama pomoc zaobstarávaním úkrytu v dopravných prostriedkoch, získaním falošných cestovných dokladov a pod. Obdobným spôsobom sú získavani aj občania NDR a Poľska, ktorým je poskytovaná pomoc cez územie ČSSR pri ich emigrácii do NSR a Rakúska.
- Zo strany VC je zabezpečované tiež spojenie medzi emigrovanými osobami a ich príbuznými v ČSSR, zvyčajne vo forme odkazov, listov a magnetofónových pásiiek.
- Naši občania sú VC nabádaní k sprostredkovaniu obchodnej činnosti a za úplaty vyhadávať odbytištia pre strojnú a iné zariadenie podradnej výroby z kapitalistických štátov. Provízie za túto činnosť sú našim občenom vkladané v cudzích valutách na ich kontá v bankách v Rakúsku a vo Švajčiarsku. V realizovanom prípade napríklad bolo zistené, že čs. občan týmto spôsobom získal 134.000 šilingov, ktoré si uložil vo Viedenskej banke.
- Z ČSSR sú prostredníctvom VC vyvážané úzko profilové tovary ako ortuť, polopletinové drôty, dusičnan strieborný a niektoré spotrebné tovary.
- Zaznamenávané sú signály o pašovaní drog tranzitom cez ČSSR do NSR - Hamburgu a odtiaľ do USA. Obdobne VC predávajú zlato, zlaté výrobky a iné cennosti.

- Veľmi aktívna je činnosť juhoslovanských štátnych príslušníkov žijúcich v NSR a v Rakúsku. Okrem devízovej trestnej činnosti je zisťovaná u týchto trestná činnosť v organizovaní ilegálnych odchodov našich občanov na falošné juhoslovanské pasy, ktoré sa predávajú našim občanom od 5.000 - 10.000.-Kčs.

Pre konkrétnu trestnú činnosť bolo prostredníctvom odboru vyšetrovania Štb. všzovne riešených 14 osôb, z toho 8 cudzincov.

V spolupráci s OPK bolo ďalej v rámci akcie JUH zadržaných 6 osôb na falošné cestovné doklady v snahe vniknúť, alebo opustiť územie republiky, 2 osoby - žs. štátni občania boli nájdené v úkryte dopravných prostriedkov v snahe ilegálne prejsť žs. hranice. Okrem toho bolo vyhostených 36 osôb pre malú trestnú činnosť, alebo činnosť nezlučiteľnú s chovaním sa cudzinca voči socialistickému zriadeniu, ďalej pre núplné cestovné doklady, alebo doklady, ktoré mali znaky cudzieho zásahu. S cieľom zamedzenia, alebo čiastočného obmedzenia pašovania tovaru juhoslovanskými štátnymi občanmi boli prevádzané viaceré akcie v spolupráci s Colnou správou a VB. Pri týchto akciách bolo zabavených asi 99.000. Kčs, čo malo za následok, že sa v značnej miere podarilo obmedziť pašovanie.

Agentúrna kontrola je predovšetkým orientovaná na kontrolu VC prichádzajúcich hlavne z NSR a Rakúska, alebo z oblastí, ktoré sú pre nás po spravodajskej stránke zaujímavé.